

คู่มือการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติ

ป่าวังน้ำเขียว ป่าเขาภูหลวง

คู่มือการท่องเที่ยวพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผศ. สุรเชษฐ์ เชษฐมาต

ดร. ทรงธรรม สุขสว่าง

สุเทพ เกื้อสังข์

วิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์

วรรณกาญจน์ ฐิติธรรมาภรณ์

จัดทำโดย

ผศ.ดร. แสงสรรค์ ภูมิสถาน

ผศ.ดร. นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์

ผศ. ฐิติวุฒิ ชัยสวัสดิ์อารี

ดร. สมหมาย อุดมวิทิต

อ. ภูริวัจน์ เดชอุ่ม

พฤษภาคม 2559

จัดทำภายใต้

แผนงานวิจัย การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา

Development of Sustainable Tourism Model for Wang Nam Khiao - Pha Khao Phu Luang
Forest Reserve, Nakhon Ratchasima Province

สนับสนุนงบประมาณการวิจัย โดย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ปี 2558)

คู่มือการท่องเที่ยวพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

สถานีฝึกนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า)

สถานีวนวัฒนวิจัยสระแกราช

สวนป่าปักธงชัย (แปลงวังน้ำเขียว)

ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

คู่มือการท่องเที่ยวพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง เป็นผลผลิตจากงานวิจัย “การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปี 2558 โดยมีเป้าหมายหลักของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง โดยประยุกต์ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกรมป่าไม้ที่มีแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่นันทนาการ ที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ บนพื้นฐานของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และชุมชนสามารถสร้างรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำมาสู่การปรับทัศนคติของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้เป็นไปในทางบวกมากขึ้น และลดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้แบบไม่ยั่งยืนของชุมชน อีกทั้งยังมีเป้าหมายที่จะสร้างการท่องเที่ยวทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่ต้องการเรียนรู้ระบบนิเวศและทรัพยากรป่าไม้ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดโปรแกรมการเรียนรู้เชิงบันเทิง (edutainment)

นอกจากนี้การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการป่าสงวนแห่งชาติของประเทศไทยอื่นๆ ในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งล้วนมีลักษณะของปัญหาที่คล้ายคลึงกันได้ในอนาคตอันใกล้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้และชุมชนท้องถิ่นในอนาคต

คณะผู้จัดทำ
พฤษภาคม 2559

คู่มือการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงเล่มนี้ เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของหลายฝ่ายที่เห็นความสำคัญของโครงการและให้ความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จนสามารถพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเล่มนี้ออกมาได้

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. ที่ให้คำแนะนำในด้านต่างๆ และขอขอบพระคุณกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ คณะวนศาสตร์ สถาบันวันวัฒนวิจัยสะแกราช อุทยานแห่งชาติทับลาน องค์การบริหารส่วนตำบลอดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และหน่วยงานอื่นๆ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ร่วมสำรวจพื้นที่ ระดมสมอง ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ และให้ข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือเล่มนี้

ทางคณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานผู้ดูแลพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจที่จะท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้การจัดการป่าไม้และระบบนิเวศในมิติต่างๆ ที่จะสามารถนำคู่มือเล่มนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

พฤษภาคม 2559

ทำความรู้จักกับ.....

- ป่าสงวนแห่งชาติ (Forest Reserve)
- การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)
- โครงการการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

กิจกรรมกีฬานันทนาการกลางแจ้ง.....

19

- การเตรียมตัวสำหรับนักปั่นจักรยาน
- การเตรียมตัวสำหรับนักวิ่ง
- เส้นทางจักรยาน “ฟินฟู สู่ป่าธรรมชาติ”
- เส้นทางจักรยาน “วิถีคน วิถีป่า”
- เส้นทางวิ่งผจญภัยในพื้นที่ธรรมชาติ “เรียนรู้งานป่าไม้”

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการเรียนรู้ทรัพยากรป่าไม้.....

35

- เส้นทางเดินป่าระยะไกลสำหรับเยาวชน “ป่าไม้ไทยในอนาคต”
- เส้นทางรุกขวิทย์ฯ - ศึกษาพรรณไม้
- เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ “พลวัตป่าเขตร้อน
- เส้นทางจักรยาน “การป่าไม้ไทย งานวิจัยเพื่ออนาคต”

ป่าสงวนแห่งชาติ (Forest Reserve)

ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นพื้นที่ป่าที่ได้รับการสงวนและคุ้มครองไว้ภายใต้พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติปี พ.ศ. 2507 รวมถึงป่าที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองป่า พ.ศ. 2481 ประกาศว่าเป็นป่าสงวนและป่าคุ้มครอง และป่าซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวง ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยพิจารณาจาก ความจำเป็นเพื่อการรักษาสภาพป่าไม้ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

การจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้งและการจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย แนวคิดในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติของประเทศไทยนั้น อยู่บนพื้นฐานของการสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้ เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยมีการจัดการภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่

- 1) การสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และนำผลประโยชน์จากป่าไม้มาเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้ดีขึ้น
- 3) การศึกษาทางวิชาการอันจะนำไปสู่การพัฒนาทางระบบนิเวศหรือการพัฒนาพันธุ์พืช

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) ประเทศไทยมีป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งหมด 1,221 แห่ง พื้นที่รวม 231,268.8 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 45.07 ของพื้นที่ประเทศไทย

ที่มา: สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ (2557)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง “การท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ รวมทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เพื่อเอื้อให้สามารถใช้ประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต” (World Tourism Organization, 1997)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นแนวคิดและหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่นานาประเทศได้นำไปประยุกต์ในการวางแผนและการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยแนวคิดนี้มีที่มาจากความตระหนักถึงปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการเติบโตทางการท่องเที่ยว ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

เป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการ 3 ประการ ได้แก่

- 1. คุณภาพและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2. คุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ
- 3. คุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่น

โดยวิธีการจัดการสามารถประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับปัญหาหรือประเด็นปัญหาที่แต่ละประเทศประสบอยู่ และสามารถนำไปประยุกต์กับการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ได้

โครงการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว อยู่ในความดูแลของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีเนื้อที่ 5,126 ไร่ ประกอบด้วยที่ดิน 2 ผืน ผืนแรกเป็นที่ราชพัสดุ เนื้อที่ 888 ไร่ และผืนที่สองเป็นพื้นที่ป่าสงวนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากกรมป่าไม้ เนื้อที่ 4,238 ไร่ ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลลุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 เป็นพื้นที่ตอนปลายต่อเนื่องจากอุทยานแห่งชาติทับลาน ตรงกันข้ามกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลในเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชอันเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้สูงและผืนป่าธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ หุบเขาทางด้านหลังสันเขาโลดถึงมีลำห้วยชื่อ “ลำเชียงसा” ที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปี เป็นลำห้วยสายหลักที่ราษฎรในหมู่บ้านวังน้ำเขียวและหมู่บ้านใกล้เคียงใช้อุปโภคและบริโภค

คณะวนศาสตร์ได้ใช้พื้นที่แห่งนี้เป็นสถานที่ฝึกงานนิสิตในหลายรายวิชา ได้แก่ วนศาสตร์ภาคสนาม รุกขวิทยาป่าไม้ นิเวศวิทยาป่าไม้ การรังวัดป่าไม้ การปลูกสร้างสวนป่า การสร้างทาง เป็นต้น อีกทั้งได้ใช้พื้นที่เพื่อการวิจัยเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าไม้ ผลกระทบจากการทำไม้ต่อระบบนิเวศ การทดแทนของสังคมพืชในพื้นที่ไร่ร้าง การทดลองปลูกไม้โตเร็ว

สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว เป็นจุดที่มีศักยภาพที่สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวหลายด้าน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้สูงและยังคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของธรรมชาติและมีแปลงทดลองศึกษาวิจัย ที่เอื้อประโยชน์แก่การศึกษารุกขวิทยาป่าไม้ได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนที่จะพัฒนาให้ยังศูนย์กิจกรรมชุมชน ศูนย์ฝักอบรมอาชีพ เช่น การผลิตสินค้าพื้นเมืองเพื่อเป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงศูนย์จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพชุมชน ส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ในอนาคต

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

อุทยานแห่งชาติทับลาน มีเนื้อที่ประมาณ 1,397,375 ไร่ หรือ 2,235.80 ตารางกิโลเมตร มีเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ ครอบคลุมท้องที่อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

อุทยานแห่งชาติทับลานเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่มรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่ว่า สภาภูมิประเทศโดยทั่วไปประกอบไปด้วยภูเขาใหญ่น้อยสลับซับซ้อนต่อเนื่องกันไปเป็นอาณาบริเวณกว้างขวาง โดยมีเขาละมั่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด วางตัวอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติทับลาน และอยู่ในแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างจังหวัดปราจีนบุรีกับจังหวัดนครราชสีมา มีความสูงประมาณ 992 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นต้นน้ำของแม่น้ำมูลและแม่น้ำบางปะกง นอกจากนี้บริเวณที่ราบบนเขาละมั่ง ด้านตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จะมีต้นลาน (Corypha lecontei Becc.) ซึ่งเป็นพืชในตระกูลปาล์ม (Palmae) ขึ้นอยู่มากมายในเนื้อที่ประมาณ 4,000 ไร่ ซึ่งเป็นปาลานแห่งสุดท้ายของประเทศไทย

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) มีศักยภาพของพื้นที่ด้านสภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ รวมถึงศักยภาพด้านการสื่อความหมายในระดับที่สูงมาก ด้วยสภาพป่าธรรมชาติดั้งเดิมและมีจุดชมวิวยหลายจุดที่สามารถมองเห็นภูมิทัศน์ที่หลากหลายที่ช่วยเสริมโอกาสในการประกอบกิจกรรมเพื่อเรียนรู้ระบบนิเวศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่ขอความสันโดษ นิยมการพักผ่อนในบรรยากาศที่เงียบสงบ

สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช

กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช เป็นหน่วยงานภาคสนามในสังกัดกลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวง บ้านห้วยน้ำเค็ม ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นองค์กรหลักที่ศึกษาวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการด้านวนวัฒนวิทยา เพื่อฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

พื้นที่นี้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาของชาติมาเป็นระยะเวลานานและยังคงเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต การฟื้นฟูสภาพป่าโดยการปลูกสร้างสวนป่าก็เป็นการดำเนินการหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลไทยโดยกรมป่าไม้จึงได้ขอความร่วมมือไปยังรัฐบาลญี่ปุ่นในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศไทย เมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2523 และได้ตกลงดำเนินการจัดตั้งโครงการวิจัยและฝึกอบรมการปลูกสร้างสวนป่า ที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวง บ้านห้วยน้ำเค็ม ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสภาพป่าดั้งเดิมเป็นป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง มีพื้นที่ประมาณ 46,620 ไร่ โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทยร่วมกับสภากวิจัยแห่งชาติ ได้ขอใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้เพื่อการศึกษาวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา โดยมีพื้นที่ถูกบุกรุกแผ้วถางปล่อยทิ้งไว้เป็นเนื้อที่ประมาณ 13,240 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมด) และทางสถานีฯ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีการฟื้นฟูป่าให้มีสภาพที่ดีขึ้น ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช กรมป่าไม้ มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับสูงมาก จากจุดเด่นของพื้นที่สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช ซึ่งได้แก่การจัดการทางด้านวนวัฒนวิธี และแปลงทดลองปลูกป่าต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการจัดการป่าไม้ในด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ในพื้นที่ศูนย์วนวัฒนวิจัยสะแกราชยังมีจุดชมวิที่มีทัศนียภาพที่สวยงามหลายจุด รวมถึงความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

E. paniculata

สวนป่าป๋องชัย (แปลงวังน้ำเขียว) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าป๋องชัย (แปลงวังน้ำเขียว) อยู่ในเขตบ้านซับพลู ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในความดูแลขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานบริหารจัดการด้านการพัฒนาที่ดินสวนป่าให้เป็นสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนครบวงจร การปลูกสร้างสวนป่า การเก็บเกี่ยวผลผลิตทุกประเภทจากสวนป่า การแก้ไขปัญหา ประชาสัมพันธ์และวางมาตรการเพื่อป้องกันการบุกรุกลักลอบตัดไม้ในสวนป่า และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นทั้งภายในและรอบบริเวณสวนป่าในความรับผิดชอบ พัฒนาต่อยอดธุรกิจโดยใช้สวนป่าไม้เศรษฐกิจเป็นฐาน รวมถึงการใช้ประโยชน์ไม้ตามนโยบายของรัฐและอื่นๆ ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัย ฝึกอบรม และงานด้านวิชาการต่างๆ

ในส่วนของสวนป่าป๋องชัย (แปลงวังน้ำเขียว) มีเนื้อที่จะต้องเข้าดำเนินการปรับปรุงสภาพทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเนื้อที่ 1,672 ไร่ ซึ่งเป็นป่าที่เกิดจากการจัดสรรพื้นที่กันออกจากเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน (ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ตามมติ ค.ร.ม. 30 มิถุนายน 2541) โดยได้ดำเนินโครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้เศรษฐกิจโดยราษฎรมีส่วนร่วม

พื้นที่สวนป่าป๋องชัย (แปลงวังน้ำเขียว) มีจุดเด่นในด้านความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ มีทั้งภูเขาอ่างเก็บน้ำ (ลำเชียงसा) ป่าไม้ (แปลงปลูกป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) ทรัพยากรธรณี และมีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นภูมิทัศน์ในหลายทิศทาง

หอคอยชมวิว 360 องศา

การทดแทนในสวนป่า

สวนป่าห้วยน้ำเค็ม (จุดสูงสุด)

จุดชมวิวทางหลวง 304

หน่วยพิทักษ์ ทล. 4 (เขามะค่า)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง

“เส้นทางวนกร: เรียนรู้การป่าไม้ สู่สังคมไทยยั่งยืน”

FORESTER'S TALE: FOREST -- FOR LIFE -- FOR FUTURE

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงที่นำเสนอในคู่มือฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทยผ่านเส้นทางท่องเที่ยว ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียวและพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งมีทั้ง “ปัญหา อุปสรรค ความล้มเหลว ความหวัง” ที่จะนำไปสู่ การจัดการป่าไม้ เพื่อความยั่งยืนของสังคมไทยในอนาคต (Sustainable Forest – Sustainability for Life) โดยนำเสนอ กิจกรรมใน 2 กลุ่มกิจกรรมหลัก ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกประกอบกิจกรรมได้ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมกีฬานันทนาการกลางแจ้ง และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้ทรัพยากรป่าไม้

เส้นทางจักรยาน “ฟีนฟู ลู่ป่าธรรมชาติ”

เส้นทางจักรยาน “วิถีคน วิถีป่า”

เส้นทางวิ่งผจญภัยในพื้นที่ธรรมชาติ “เรียนรู้งานป่าไม้”

กิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่งเสริมโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ออกกำลังกาย ได้ผจญภัยในสถานที่ต่างๆ และได้ชื่นชมบรรยากาศธรรมชาติสองข้างทางผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจพร้อมกับเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชนนั้นไปพร้อมๆ กัน และเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษควบคู่กับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

นักท่องเที่ยวจะได้ปั่นจักรยาน/วิ่ง ผ่านป่าประเภทต่างๆ ทั้งป่าพื้นฟูป่าดั้งเดิม สวนป่า รวมทั้งพื้นที่ต้นน้ำที่ถูกบุกรุกเพื่อทำการเกษตรที่มีความยากง่ายของเส้นทางหลายระดับ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความสนใจและความสามารถของนักท่องเที่ยวเอง เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการป่าไม้ การเกษตรป่าไม้ระบบนิเวศป่าไม้ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ที่ดินป่าไม้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการชื่นชมธรรมชาติ

การเตรียมตัวสำหรับนักปั่น

การปั่นจักรยานในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวงนั้นเป็นลักษณะของการปั่นจักรยานเสือภูเขา (mountain bike) คือการปั่นทิ้งวิบากตามสภาพพื้นที่ธรรมชาติ

เตรียมความพร้อม

1. เช็คลมยางจักรยานให้พร้อม
2. ใส่หมวกกันน็อค วิธีการใส่หมวกกันน็อค ต้องใส่ให้แน่น มีจุดที่ปรับความแน่นอยู่ทางด้านหลัง
3. ต้องปรับเกียร์ให้เข้ากับเส้นทาง เพื่อให้ปั่นได้ง่ายขึ้น
4. จับแฮนด์ให้แน่น ไม่ว่าจะเส้นทางเรียบ ทางขึ้นเขา หรือทางขรุขระ
5. พกน้ำหรือเครื่องดื่มเกลือแร่ไปด้วย เนื่องจากว่าเวลาปั่นจักรยาน ร่างกายจะเสียเหงื่อ อาจทำให้เกิดภาวะขาดน้ำ และเป็นตะคริวได้

อุปกรณ์ที่จำเป็น

1. จักรยาน ต้องเลือกให้เหมาะกับตัวเอง (ตามสัดส่วน ความสูง)
2. หมวกกันน็อค เป็นอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นอย่างมาก ในกรณีที่เกิดเหตุไม่คาดฝัน
3. ปลอกแขน นอกจากจะช่วยกันแดดแล้วยังช่วยป้องกันไม่ให้แขนเป็นแผลรุนแรง
4. ถุงมือ ทำให้จับแฮนด์ได้แน่น ไม่ลื่นและยังกันถลอกกรณีล้ม
5. ชุดสำหรับขี่จักรยาน การขี่จักรยาน ควรแต่งกายให้ทะมัดทะแมง ดังนั้นชุดควรจะกระชับและไม่มีอะไรรุงรังระหว่างปั่นจักรยาน
6. รองเท้า สำหรับมือใหม่ แนะนำเป็น รองเท้าผ้าใบก่อน

การเตรียมความพร้อมสำหรับร่างกาย

ข้อปฏิบัติ สำหรับการจักรยานเสือภูเขา

- ศึกษาสัญลักษณ์มือที่ใช้ในการขับขี่
- การเปลี่ยนช่องทางต้องระมัดระวัง
- ห้ามเบรกกะทันหัน
- สวมหมวกกันน็อคตลอดเวลา

เทคนิคการปั่นจักรยาน

การปั่นจักรยานเสือภูเขาให้สนุกคือการปั่นขึ้นลงเนิน สำหรับเทคนิคการปั่นขึ้นลงเนิน ในกรณีที่ทางขึ้นมีความชันไม่มาก ให้เปลี่ยนเกียร์ลดต่ำลง 2-1 เกียร์ แล้วออกแรงถีบมาก ถ้ายังรู้สึกว่ามันหนักไป ให้ชิฟเกียร์ลงอีก 1 เกียร์ รักษารอบปั่นให้สม่ำเสมอ สำหรับทางลงที่มีความชันไม่มาก ไม่มีเทคนิคพิเศษ ให้นั่งท่าปกติ ปลดปล่อยจักรยานไหล ระวังเรื่องการเบรคทั้งล้อหน้าและล้อหลัง โดยเฉพาะล้อหน้าอย่าเบรคจนล้อล็อก ให้เบรคแล้วปล่อยเบรคแล้วปล่อยแทนการเบรคแรงหรือเบรคตลอดเส้นทาง

การเตรียมตัวสำหรับนักวิ่ง

การวิ่งในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง นั้นเป็นลักษณะของการวิ่งผจญภัยในพื้นที่ธรรมชาติ หรือ การวิ่งเทรล (Trail Running) การวิ่งเทรลนั้นเป็นกีฬาที่ผสมผสานทักษะการวิ่งและการเดินเขาไว้ด้วยกัน นักวิ่งจะต้องวิ่งในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติในพื้นที่ป่า ตามความท้าทายของสภาพภูมิประเทศ ในปัจจุบัน การวิ่งในลักษณะนี้เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

เตรียมพร้อมร่างกาย

- ก่อนวิ่งต้องวอร์มอัพร่างกาย และเมื่อเริ่มวิ่ง 15-20 นาทีแรกให้ออกตัววิ่งไปอย่างช้าๆ อุ่นเครื่องร่างกาย อย่าวิ่งแข่งกับผู้อื่น
- การวิ่งระยะยาวนั้นต้องวิ่งลงด้วยสันเท้า ตัวตรง การวิ่งลงปลายเท้าเหมาะสำหรับวิ่งเร็ว
- ก่อนที่จะหยุดวิ่งให้ชะลอความเร็วลงทีละน้อย อย่าหยุดวิ่งกะทันหัน
- นักวิ่งควรรับประทานอาหารประเภทผัก ผลไม้ ปลา หรืออาหารที่มีเส้นใยเป็นประจำทุกวันเพื่อความคล่องตัว และเสริมด้วยแคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็กแร่
- พักผ่อนหลับนอนให้เพียงพอ นอนหัวค่ำตื่นเช้า
- ไม่ควรสวมรองเท้าที่เพิ่งซื้อใหม่ลงวิ่งในสนามจริง

ข้อปฏิบัติ สำหรับการวิ่งเทรล

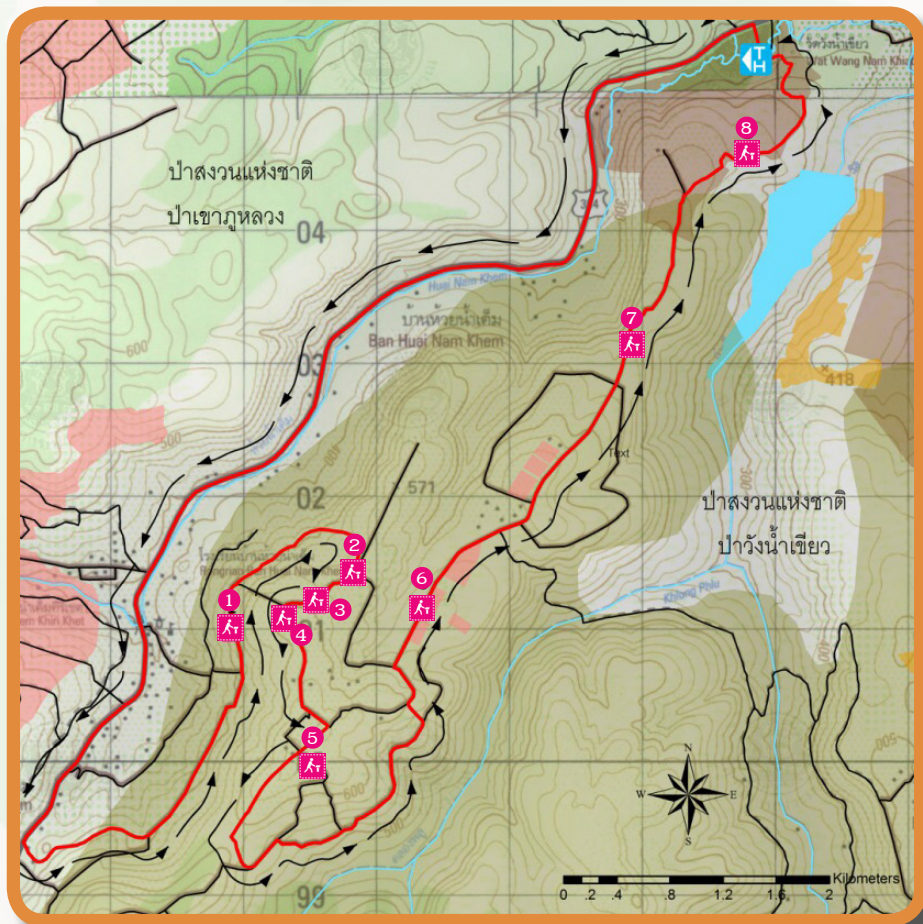
- นักวิ่งเทรลจำเป็นต้องมีทิม หรือ พาร์ทเนอร์ เพื่อติดตามและติดต่อ เพื่อขอความช่วยเหลือฉุกเฉินได้
- ต้องศึกษาเส้นทาง และศึกษารายละเอียดข้อมูลต่างๆ (สัญลักษณ์ เส้นทาง องค์กรเตือนภัยต่างๆ)
- ถ้าวิ่งในที่ที่ไม่เรียบ ให้ตามองดูพื้น หรือยกเท้าสูงขึ้นเล็กน้อย ป้องกันการสะดุดล้ม
- อย่าหยุดกะทันหัน บางเส้นทางเป็นทางวิ่งเรียงแถวเดียว ซึ่งอาจจะเกิดอันตรายกับคนวิ่งตามหลัง
- อย่าใส่หูฟังขณะวิ่ง

อุปกรณ์ที่จำเป็น

- **เสื้อ** ควรใส่เสื้อมีแขนหรือใส่เสื้อแขนยาว หรือเสื้อแขนสั้น+ปลอกแขน
- **กางเกง** ควรใส่กางเกงขายาว (แบบไม่รุ่มร่าม) เพราะต้องวิ่งในป่า อาจจะต้องวิ่งผ่านพุ่มไม้ ดงหนัา ขูดมิดชิดช่วยป้องกันการโดนบาดได้
- **ปลอกแขน**
- **รองเท้า** ควรใช้รองเท้าวิ่งเทรลโดยเฉพาะ เพราะพื้นรองเท้าถูกสร้างมาเพื่อเกาะถนนแบบเทรล (ทางไม่เรียบ มีหลุม พื้นกรวดหิน) มีทั้งแบบระบายน้ำได้และไม่ระบายน้ำ
- **ถุงเท้า** ถ้าเหงื่อออกเยอะ ให้เตรียมไปหลายคู่ หรือใช้รองเท้าสำหรับเทรล (แนะนำ Drymax)
- **เป็นน้ำ/ขวดน้ำ** การวิ่งเทรลจะไม่มียึดให้น้ำ ทุก 2.5 กิโลเมตร แบบวิ่งถนน จึงควรเตรียมน้ำไปเอง สามารถใช้แบบขวดปกติ หรือใช้เป้ก็ได้ แต่ถ้าวิ่งระยะไม่ไกลสามารถใช้เป็นเข็มขัดที่มีขวดน้ำเล็กๆ จะสะดวกกว่า
- **นกหวีด** ไว้ใช้ขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน ในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่และสัญญาณมือถือ
- **ยาประจำตัว** รวมถึง ยาหม่อง ยาทาคลายกล้ามเนื้อ สามารถใช้นวด หรือແມ່เลงกัດต่อ
- **ของกินเล็กน้อย** เช่น energy gel / bar เพื่อเติมพลังงาน กล้วยตาก หรือขนมปัง
- **อุปกรณ์อื่นๆ** เช่น อุปกรณ์ป้องกันแดด (แว่น ผ้าบลัฟ หรือผ้าคาดศีรษะ หมวก และ ครีมกันแดด) แผนที่ และเบตสำรองมือถือ

เส้นทางจักรยาน “ปั่นฟู สู่ปารรรมชาติ”

จุดสื่อความหมายที่ 1: จุดชมวิวกาภูหลวง-วังน้ำเขียว

จุดสื่อความหมายที่ 2: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้

จุดสื่อความหมายที่ 3: แปลงปลูกป่าดกขาว-โลกร้อน ปตท.สพ.

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวกาภูหลวง

จุดสื่อความหมายที่ 5: หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะดาม)

จุดสื่อความหมายที่ 6: การทดลองเพื่อการฟื้นฟูป่าโดยใช้ไม้ต่างประเทศ

จุดสื่อความหมายที่ 7: จุดชมวิวกาโลตัง

จุดสื่อความหมายที่ 8: การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูโดยใช้ยูคาลิปตัส

เส้นทางจักรยาน “ฟื้นฟูสู่ป่าธรรมชาติ”

เป็นเส้นทางจักรยานที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้การฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรมจากการทำไม้ในอดีต และเป็นพื้นที่ที่เคยผ่านการทำการเกษตรมาก่อนให้กลับมาเป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์อีกครั้ง โดยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการฟื้นฟูโดยการปลูกเสริมด้วยพันธุ์ไม้ท้องถิ่นดั้งเดิม ไม้ต่างถิ่น รวมถึงการปล่อยให้เกิดการทดแทนของสังคมพืชในระบบนิเวศตามธรรมชาติ

เส้นทางจักรยานนี้มีระยะทาง 26.3 กิโลเมตร ระดับความยากของเส้นทางอยู่ในระดับง่าย - ปานกลาง เริ่มต้นจากสวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9 คณะวนศาสตร์ เลี้ยวซ้ายขึ้นไปตามถนน 304 ถึงศูนย์ควบคุมไฟฟ้า บันขึ้นไปยังจุดชมวิวกาญจนาภิเษก - วังน้ำเขียว ผ่านสวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่ ต่อไปยังหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลาน ที่ 4 (เขามะค่า) และจุดชมวิวกาญจนาภิเษก จากนั้นขึ้นเขาเขตสนานิทัศน์วนศาสตร์วังน้ำเขียว ผ่านแปลงปลูกป่าฟื้นฟูโดยใช้ยูลิปดัส ผ่านจุดชมวิวกาญจนาภิเษก และวกกลับไปยังสวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9

จุดสื่อความหมายที่ 1: จุดชมวิวป่าเขาภูหลวง-ป่าวังน้ำเขียว

เป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นผืนป่าเขาภูหลวงและผืนป่าวังน้ำเขียวที่เคยทอดตัวยาวเป็นผืนป่าเดียวกัน แต่ถูกแบ่งออกเป็น 2 ผืน จากการตัดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 สายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี-นครราชสีมา และเป็นสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากที่ดินป่าไม้ไปเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์อื่นๆ อย่างเข้มข้นของมนุษย์ ทั้งการตั้งถิ่นฐานของชุมชน พื้นที่เกษตรกรรม หรือแม้แต่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จุดสื่อความหมายที่ 2: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้

สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไม้ปลูกเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไม้หายากชนิด ปลูกไว้เพื่อการศึกษาวิจัย ขยายพันธุ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ

จุดสื่อความหมายที่ 3: แปลงปลูกป่าลดภาวะโลกร้อน ปตท.สผ.

แปลงปลูกป่าฟื้นฟู “โครงการ ปตท.สผ. ปลูกป่าลดภาวะโลกร้อน” ปลูกเมื่อปี 2556 เนื้อที่ 300 ไร่ ดำเนินการโดยสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 (นครราชสีมา) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับ บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ถึงความพยายามในการฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพสมบูรณ์อีกครั้ง

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวป่าเขาภูหลวง

จุดชมวิวนี้นับเป็นจุดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวงได้อย่างชัดเจน สภาพของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวง เป็นป่าเต็งรังและป่าดิบแล้งที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ส่วนหนึ่งของพื้นที่ องค์การยูเนสโกประกาศให้เป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑล (biosphere reserve) ที่มีความสำคัญ 1 ใน 10 ของโลก อยู่ในความดูแลของสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช

จุดสื่อความหมายที่ 5: หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า)

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) เป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมการดูดาว และกางเต็นท์พักแรมในบรรยากาศที่เงียบสงบ นอกจากนี้จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่เป็นต้นกำเนิดลำเชียงसा และป่าเคี่ยมคณอง (*Shorea henryana* Pierre) ผืนใหญ่ที่หาดูได้ยากอีกด้วย

จุดสื่อความหมายที่ 6: การทดลองเพื่อการฟื้นฟูป่าโดยใช้ไม้ต่างประเทศ

แปลงทดสอบสายพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัสโรฟิลล่า และกระถินอาราโคคาป่าสองแปลงนี้ เป็นแปลงทดสอบสายพันธุ์ยูคาลิปตัสและกระถินรุ่นแรกของประเทศไทย ปลูกในปี 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูป่าโดยใช้สายพันธุ์ต่างประเทศ ปัจจุบันเป็นสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ของไม้ยูคาลิปตัสโรฟิลล่า และกระถินอาราโคคาป่าที่มีคุณภาพที่สามารถผลิตกล้าไม้พันธุ์ดีของประเทศไทย

จุดสื่อความหมายที่ 7: จุดชมวิวดาโลติง

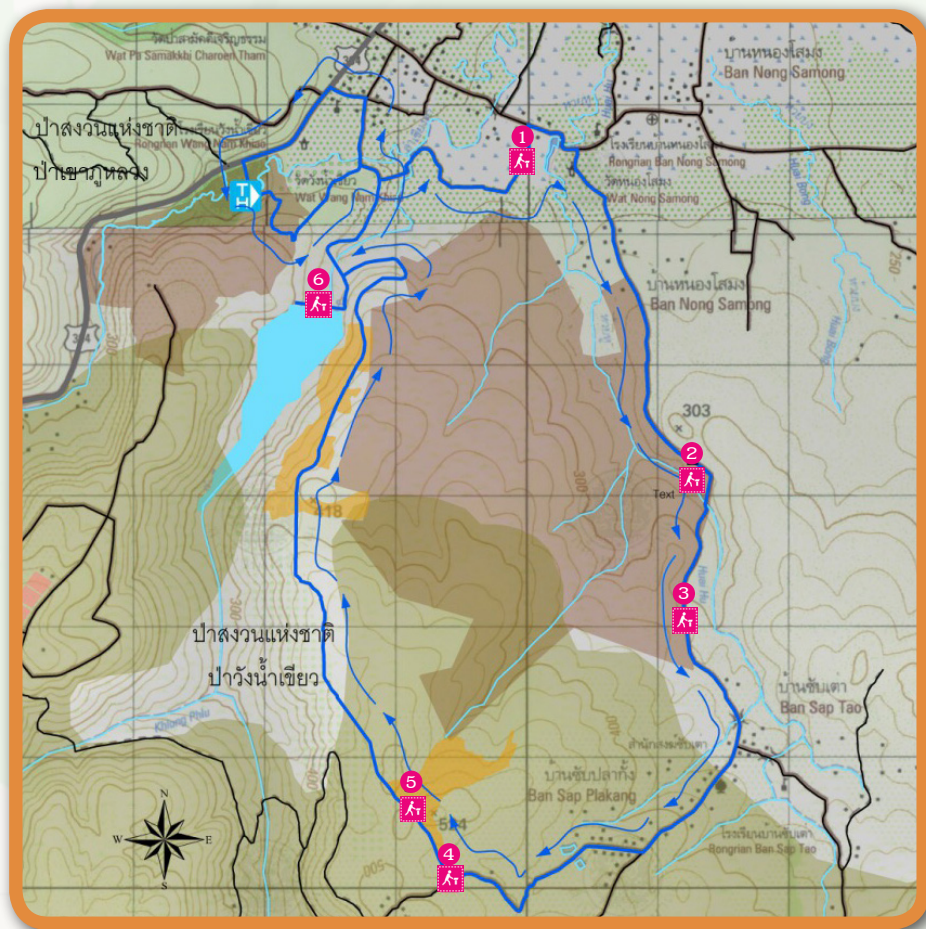
ดาโลติงเป็นจุดชมวิวที่มีวิวทิวทัศน์งดงามไม่น้อยกว่าจุดชมวิวอื่นๆ โดยรอบ สามารถมองเห็นเขาจอมทองที่ตั้งอยู่ติดริมน้ำเหนือเขื่อนลำนมูน ในอำเภอครบุรี นอกจากนี้ยังเป็นจุดเรียนรู้ทางด้านธรณีวิทยาที่น่าสนใจ ด้วยลักษณะทางกายภาพที่เป็นลานหินโบราณที่มีภาพเขียนรูปร่างหน้าตาคล้ายงูยักษ์อายุกว่า 1,000 ปี และยังมีความน่าสนใจของสังคมพืชบนลานหินอีกด้วย

จุดสื่อความหมายที่ 8: การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าโดยใช้ยูคาลิปตัส

พื้นที่แห่งนี้เดิมมีสภาพเป็นป่าดิบแล้งผสมป่าเบญจพรรณอันอุดมสมบูรณ์ แต่ถูกร้างรกรกร้างจนทำให้ไม้ยืนต้นส่วนใหญ่ตายหมดสภาพป่าไปแล้ว ในปัจจุบันคณะวนศาสตร์ได้ดำเนินการปลูกป่าฟื้นฟูป่าโดยการปลูกยูคาลิปตัสเนื่องจากเป็นพืชที่ทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี เมื่อลำต้นมีขนาดโตพอประมาณ ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และทำการปลูกไม้พันธุ์ดั้งเดิมชนิดต่างๆ ทดแทนยูคาลิปตัสต่อไป

เส้นทางจักรยาน “วิถีคน วิถีป่า”

จุดสื่อความหมายที่ 1: จุดชมวิวดาไลติง

จุดสื่อความหมายที่ 2: แม่น้ำสายต้น

จุดสื่อความหมายที่ 3: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปตท.สพ.

จุดสื่อความหมายที่ 5: จุดชมวิวเขาหัวช้าง

จุดสื่อความหมายที่ 6: อุโมงค์ต้นไม้

เส้นทางจักรยาน “วิถีคน วิถีป่า”

เน้นการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ของคนใน
มิติต่างๆ ทั้งการพึ่งพา และปัญหาความขัดแย้งจากการ
ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เส้นทางจักรยานนี้มีระยะทาง 22.8 กิโลเมตร ระดับ
ความยากของเส้นทางอยู่ในระดับ ปานกลาง - ยาก
เริ่มต้นจากสวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ
ร.9 คณะวนศาสตร์ ผ่านแปลงปลูกไม้พื้ลังงาน เลี้ยวซ้าย
ผ่านหมู่บ้านหนองโสมง ชมแปลงเกษตรและวิถีชีวิตชุมชน
ผ่านรอยเท้าโบราณบนลานหิน ต่อไปยังสวนหินและปร
งสยาม เข้าหมู่บ้านซั้บเต้า บ้านซั้บเตย แปลงปลูกป่า (สวน
ป่าปักธงชัย แปลงวังน้ำเขียว องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้)
ผ่านศาลเจ้าพ่อหลวงราช จุดชมวิวเขื่อนลำเชียงสา เข้า
บ้านวังน้ำเขียว เลี้ยวซ้ายออกถนน 304 และสิ้นสุดเส้น
ทางที่สวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9

จุดสื่อความหมายที่ 1: วิถีเกษตรดั้งเดิม

ในพื้นที่ตำบลอุ้มผาง อำเภอวังน้ำเขียว ยังปรากฏให้เห็นภาพของวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนชนบท คือการเป็นการเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนในระดับครอบครัว เป็นครอบครัวขยายที่มีคนหลายรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน มีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ชิดกัน มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งเป็นภาพที่หาได้ไม่มากนักในสังคมเมืองในปัจจุบัน

จุดสื่อความหมายที่ 2: รอยเท้าโบราณบนลานหิน

บริเวณนี้เป็นจุดเรียนรู้ทางธรณีวิทยาที่น่าสนใจ ด้วยลักษณะของพื้นที่ที่มีการปรากฏของหลุมบนแผ่นหินที่มีลักษณะคล้ายรอยเท้าไดโนเสาร์ให้เห็นอยู่หลายจุด

ส่วนในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำไหลหลากมาจากห้วยหุ ทำให้พื้นที่บริเวณนี้กลายเป็นน้ำตกขนาดย่อม มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและสามารถลงเล่นน้ำได้ เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในท้องถิ่น

จุดสื่อความหมายที่ 3: แปลงปลูกปาลดภาวะโลกร้อน ปตท.สผ.

พื้นที่บริเวณนี้มีความน่าสนใจอยู่ที่เป็นแหล่งที่พบปรงสยาม (*Cycas siamensis* Miq.) หรือปรงเหลี่ยม ที่หนาแน่นมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย อยู่ในบริเวณป่าเต็งรังที่มีลักษณะดินตื้น มีหินโผล่ดูเหมือนสวนหินตามธรรมชาติ ซึ่งปรงชนิดนี้มีสถานภาพเป็นพืชที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

จุดสื่อความหมายที่ 4: พื้นที่เกษตรกรรม

จากสภาพภูมิประเทศแล้ว พื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำลำเชียงสา แต่จากความต้องการที่ดินเพื่อทำการเกษตรของราษฎร ทำให้ในปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ถูกแผ้วถาง เปลี่ยนสภาพจากที่ดินป่าไม้กลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่ เป็นแหล่งปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยวที่สำคัญของภูมิภาค พืชที่ปลูกได้แก่ ไม้ยางพารา ข้าวโพด อ้อย

จุดสื่อความหมายที่ 5: สวนป่าเศรษฐกิจ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าเศรษฐกิจวังน้ำเขียว เป็นพื้นที่ในความดูแลของสวนป่าปักธงชัย (แปลงวังน้ำเขียว) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ปลูกขึ้นเพื่อปรับปรุงสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นทั้งภายในและรอบบริเวณสวนป่า ปัจจุบัน พื้นที่ปลูกป่าบริเวณนี้ดำเนินการภายใต้โครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้เศรษฐกิจโดยราษฎรมีส่วนร่วม

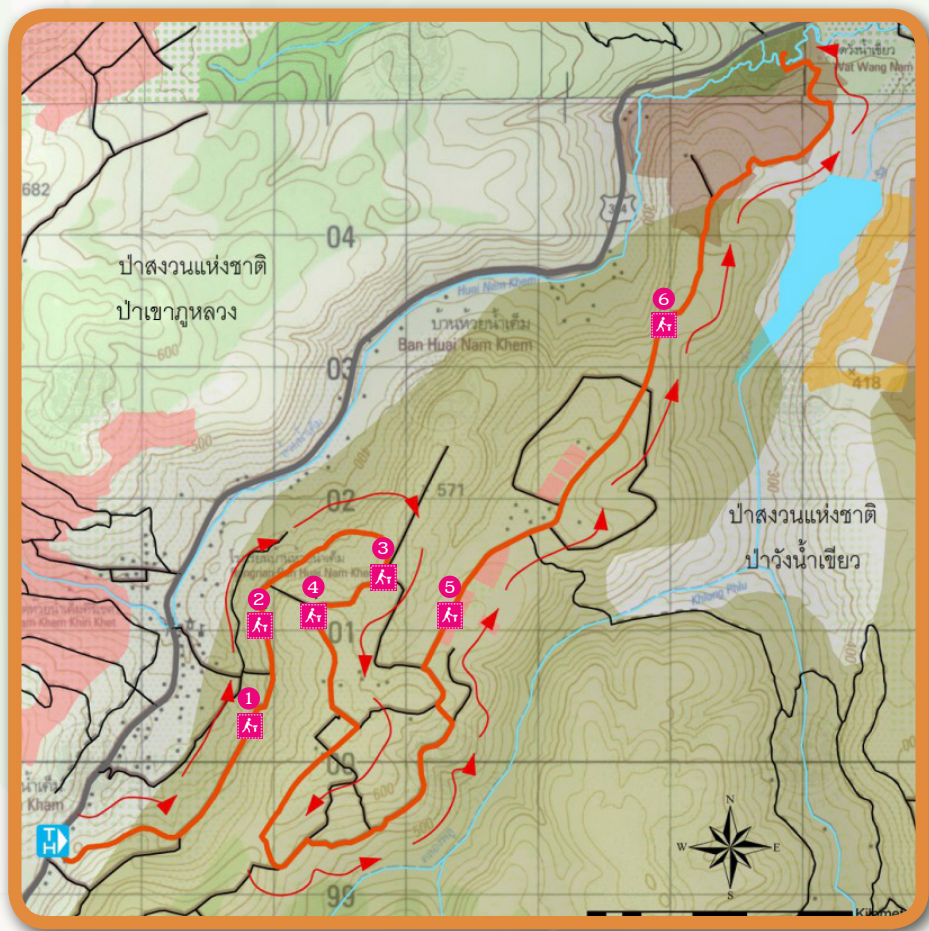

จุดสื่อความหมายที่ 6: อ่างเก็บน้ำลำเชียงสา

อ่างเก็บน้ำลำเชียงสา เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง สร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับใช้ในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคแก่พื้นที่บางส่วนของตำบลอุ้มผาง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และตำบลใกล้เคียง ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2546 ความจุของอ่างที่ระดับเก็บกัก 7.5 ล้านลูกบาศก์เมตร

เส้นทางวิงผจญภัยในพื้นที่ธรรมชาติ “เรียนรู้งานป่าไม้”

จุดสื่อความหมายที่ 1: จุดชมวิวดาไลดิง

จุดสื่อความหมายที่ 2: แม่น้ำสายดับ

จุดสื่อความหมายที่ 3: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปตท.สผ.

จุดสื่อความหมายที่ 5: จุดชมวิวเขาหัวช้าง

จุดสื่อความหมายที่ 6: อุโมงค์ต้นไม้

เส้นทางวิ่งผจญภัยในพื้นที่ธรรมชาติ “เรียนรู้งานป่าไม้”

เป็นเส้นทางวิ่งผจญภัยที่นอกจากจะได้ออกกำลังกายแบบผจญภัยแล้ว ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ด้านต่างๆ ทั้งการฟื้นฟูพื้นที่ การศึกษาวิจัยด้านการป่าไม้ การเกษตรป่าไม้ ไปพร้อมๆ กับการได้ชื่นชมธรรมชาติตามจุดชมวิวดังๆ

เส้นทางวิ่งนี้มีระยะทาง 16.74 กิโลเมตร เริ่มต้นจากสวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9 คณะวนศาสตร์ ผ่านแปลงปลูกป่าคณะวนศาสตร์ จุดชมวิวดาอีโลติง เข้าเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ผ่านแปลงทดสอบสายพันธุ์ยูคาลิปตัสและกระถินรุ่นแรก สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่ จุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปศท.สผ. เข้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลาน ที่ 4 (เขามะค่า) วิ่งต่อไปยังจุดชมวิเวาหัวช้าง วิ่งผ่านอุโมงค์ต้นไม้ จบเส้นทางวิ่งที่ศูนย์ควบคุมไฟป่า

จุดสื่อความหมายที่ 1: จุดชมวิวดาโลติง

ดาโลติงเป็นจุดชมวิที่มีทิวทัศน์งดงามไม่น้อยกว่าจุดชมวิ่อื่นๆ โดยเฉพาะช่วงพระอาทิตย์ขึ้น จากจุดนี้สามารถมองเห็นเขาจอมทองที่ตั้งอยู่ติดริมน้ำเหนือเขื่อนลำนมุลบน ในอำเภอครบุรี นอกจากนี้ยังเป็นจุดเรียนรู้ทางด้านธรณีวิทยาที่น่าสนใจ ด้วยลักษณะทางกายภาพที่เป็นลานหินโบราณที่มีภาพเขียนรูปร่างหน้าตาคล้ายงูยักษ์อายุกว่า 1,000 ปี และยังมีความน่าสนใจของสังคมพืชบนลานหินอีกด้วย

จุดสื่อความหมายที่ 2: แม่ไม้สายต้น

การฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเป็นงานหลักงานหนึ่งของงานป่าไม้ แปลงทดสอบสายพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัสยูโรฟิลล่า และกระถินอาราโคคาป่าสองแปลงนี้ เป็นแปลงทดสอบสายพันธุ์ยูคาลิปตัสและกระถินรุ่นแรกของประเทศไทย ปลูกในปี 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูป่าโดยใช้สายพันธุ์ต่างประเทศ

จุดสื่อความหมายที่ 3: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่

สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่นี้ปลูกเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่หายากชนิด ปลูกไว้เพื่อการศึกษาวิจัย ขยายพันธุ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปตท.สผ.

จุดชมวิวนี้นี้เป็นจุดที่เห็นทิวทัศน์ที่เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของงานป่าไม้ อีกมิติหนึ่ง ในด้านการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าสะแกราช ซึ่งเดิมเป็นทุ่งหญ้า และพื้นที่ที่ผ่านทำการเกษตร โดยทำการปลูกไม้โตเร็ว เช่น กระถินณรงค์ กระถินเทพา และ ยูคาลิปตัส

จุดสื่อความหมายที่ 5: จุดชมวิวเขาหัวช้าง

ที่มาของชื่อเขาหัวช้าง มาจากการที่ในบริเวณนี้มีก้อนหินขนาดใหญ่ลักษณะคล้าย หัวช้าง เป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นผืนป่าเขาภูหลวงและผืนป่าวังน้ำเขียวที่เคย ทอดตัวยาวเป็นผืนป่าเดียวกัน แต่ถูกแบ่งออกเป็น 2 ผืน จากการตัดถนนทางหลวง แผ่นดินหมายเลข 304 สายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี-นครราชสีมา และเป็นจุดชม พระอาทิตย์ตกที่สวยงามอีกจุดหนึ่ง

จุดสื่อความหมายที่ 6: อุโมงค์ต้นไม้

อุโมงค์ต้นไม้บริเวณนี้เกิดจากต้นกระถินณรงค์ใหญ่หลายต้นที่สูงตระหง่านอยู่ริมสองข้าง ถนน ที่ปลูกเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่า โนมิ่งเข้าหากัน ทำให้ถนนร่มรื่นเป็นระยะทางยาว ดูคล้ายอุโมงค์

อุโมงค์ต้นไม้นี้เป็นการตอบสนองของต้นไม้ที่ตอบสนองต่อแสงอาทิตย์ (Phototropism) โดยต้นไม้ที่โดนบดบังแสงจะพยายามยืดลำต้นหรือเบนเข้าหาแสงบริเวณถนนซึ่งเป็นที่ โลง แสงแดดส่องถึง

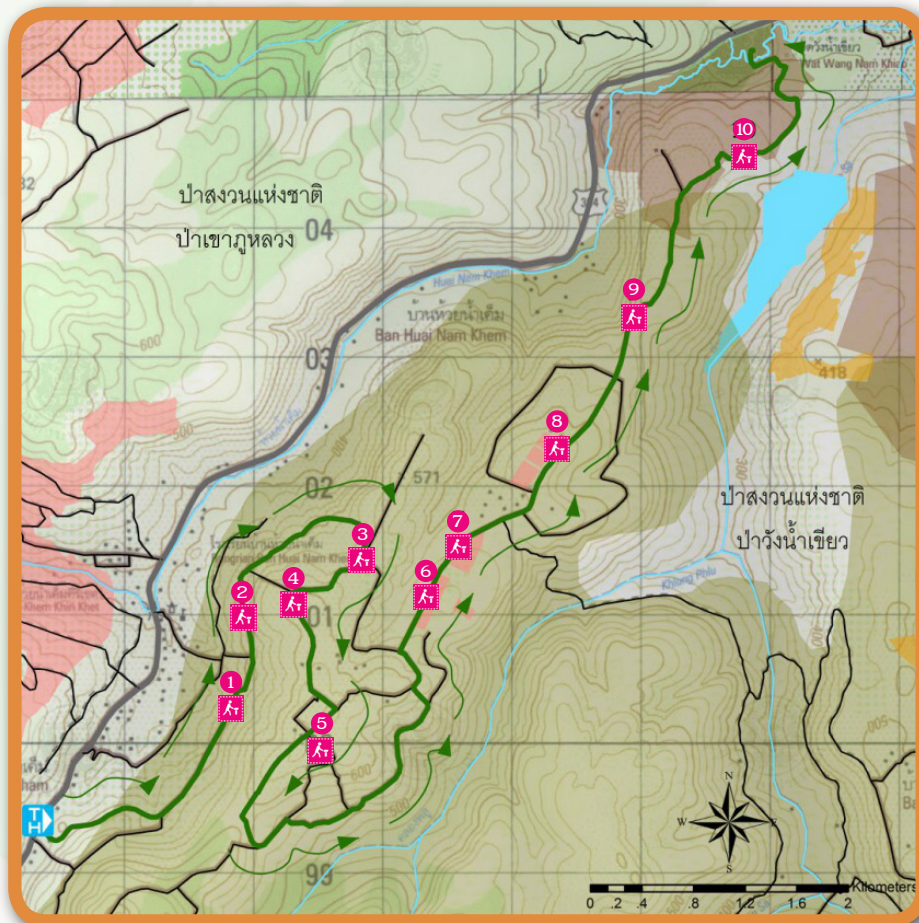
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการเรียนรู้ทรัพยากรป่าไม้

- เส้นทางเดินป่าระยะไกลสำหรับเยาวชน “ป่าไม้ไทยในอนาคต”
- เส้นทางรุกขวิทยา - ศึกษาพรรณไม้
- เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ “พลวัตป่าเขตร้อน
- เส้นทางจักรยาน “การป่าไม้ไทย งานวิจัยเพื่ออนาคต”

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งระบบนิเวศป่าไม้ที่หลากหลาย สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำ ภูมิทัศน์ วิถีชีวิตชุมชน

เส้นทางเดินป่าระยะไกลสำหรับเยาวชน “ป่าไม้ไทยในอนาคต”

จุดสื่อความหมายที่ 1: อุโมงค์ต้นไม้

จุดสื่อความหมายที่ 2: จุดชมวิwap่าเขาภูหลวง-ป่าวังน้ำเขียว

จุดสื่อความหมายที่ 3: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิwapแปลงปลูกป่า ปตท.สผ.

จุดสื่อความหมายที่ 5: หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า)

จุดสื่อความหมายที่ 6: แปลงทดสอบสายพันธุ์ต่างประเทศ รุ่น 1

จุดสื่อความหมายที่ 7: แปลงตะเคียนทอง กับวิกิชุมชน

จุดสื่อความหมายที่ 8: แปลงทดสอบสายพันธุ์ต่างประเทศ รุ่นที่ 2

จุดสื่อความหมายที่ 9: ลานหินโลตัง

จุดสื่อความหมายที่ 10: การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูโดยใช้ยูคาลิปตัส

เส้นทางเดินป่าระยะไกลสำหรับเยาวชน “ป่าไม้ไทยในอนาคต”

เป็นเส้นทางเดินป่าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติผ่านผืนป่าซึ่งเป็นห้องเรียนธรรมชาติขนาดใหญ่ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และการทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้

เส้นทางนี้เริ่มต้นจากศูนย์ควบคุมไฟป่า เดินผ่านอุโมงค์ต้นไม้ จุดชมวิwp่าเขาภูหลวง-วังน้ำเขียว สวนรวมพันธุ์ไม้ไผ่ เดินต่อมายังจุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปตท. สผ. ผ่านหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) เดินต่อไปยังแปลงทดสอบสายพันธุ์ไม้ต่างประเทศ รุ่นที่ 1 ผ่านแปลงตะเคียนทอง แปลงทดสอบสายพันธุ์ยูคาลิปตัสรุ่นที่ 2 เข้าสู่พื้นที่สถานีฝักนิสิตคณะวนศาสตร์ ผ่านจุดเรียนรู้งานธรณีเขาอีโต้ถึง แปลงปลูกป่าฟื้นฟูคณะวนศาสตร์ และสิ้นสุดเส้นทางที่สวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ในพื้นที่สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว ระยะทาง 16.74 กิโลเมตร (เส้นทางนี้สามารถจัดกิจกรรมพักแรมได้ 2 จุด บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) และบริเวณสวนรวมพันธุ์กรรมไม้ป่าเฉลิมพระเกียรติ ร.9)

จุดสื่อความหมายที่ 1: อุโมงค์ต้นไม้

อุโมงค์ต้นไม้บริเวณนี้เกิดจากต้นกระถินณรงค์ใหญ่หลายต้นที่สูงตระหง่านอยู่ริมสองข้างถนน ที่ปลูกเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่า โนมิ่งเงาเข้าหากัน ทำให้ถนนร่มรื่นเป็นระยะทางยาวดูคล้ายอุโมงค์

อุโมงค์ต้นไม้นี้เป็นการตอบสนองของต้นไม้ที่ตอบสนองต่อแสงอาทิตย์ (Phototropism) โดยต้นไม้ที่โดนบดบังแสงจะพยายามยืดลำต้นหรือเบนเข้าหาแสงบริเวณถนนซึ่งเป็นที่โล่งแสงแดดส่องถึง

จุดสื่อความหมายที่ 2: จุดชมวิwapาเขาภูหลวง-ป่าวังน้ำเขียว

เป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นผืนป่าเขาภูหลวงและผืนป่าวังน้ำเขียวที่เคยทอดตัวยาวเป็นผืนป่าเดียวกัน แต่ถูกแบ่งออกเป็น 2 ผืน จากการตัดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 สายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี-นครราชสีมา และเป็นสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากที่ดินป่าไม้ไปเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์อื่นๆ อย่างเข้มข้นของมนุษย์ ทั้งการตั้งถิ่นฐานของชุมชน พื้นที่เกษตรกรรม หรือแม้แต่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จุดสื่อความหมายที่ 3: สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่

สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่ปลูกเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไผ่หายากชนิด ปลูกไว้เพื่อการศึกษาวิจัย ขยายพันธุ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ

จุดสื่อความหมายที่ 4: จุดชมวิวแปลงปลูกป่า ปตท.สผ.

จุดชมวิวนี้นับเป็นจุดที่เห็นทิวทัศน์ที่เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของงานป่าไม้อีกมิติหนึ่ง ในด้านการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าสะแกราช ซึ่งเดิมเป็นทุ่งหญ้า และพื้นที่ที่ผ่านทำการเกษตร โดยทำการปลูกไม้โตเร็ว เช่น กระดินณรงค์ กระดินเทพา และยูคาลิปตัส

จุดสื่อความหมายที่ 5: หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า)

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า) จัดตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลคุ้มครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน หน่วยพิทักษ์เขามะค่านี้เป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมการดูดาว และกางเต็นท์พักแรมในบรรยากาศที่เงียบสงบ นอกจากนี้จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่เป็นต้นกำเนิดลำเชียงสา และป่าเคี่ยมคะนอง (*Shorea henryana* Pierre) ผืนใหญ่ที่หาดูได้ยากอีกด้วย

จุดสื่อความหมายที่ 6: แปลงทดสอบสายพันธุ์ต่างประเทศ รุ่น 1

แปลงทดสอบสายพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัสยูโรฟิลล่า และกระดินอาราโคคาป่าสองแปลงนี้ เป็นแปลงทดสอบสายพันธุ์ยูคาลิปตัสและกระดินรุ่นแรกของประเทศไทย ปลูกในปี 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูป่าโดยใช้สายพันธุ์ต่างประเทศ ปัจจุบันเป็นสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ของไม้ยูคาลิปตัสยูโรฟิลล่า และกระดินอาราโคคาป่าที่มีคุณภาพที่สามารถผลิตกล้าไม้พันธุ์ดีของประเทศไทย

จุดสื่อความหมายที่ 7: แปลงตะเคียนทอง กับวิถีชุมชน

ตะเคียนทอง (*Hopea odorata* Roxb.) เป็นไม้เป็นไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย เนื้อไม้มีความแข็งแรง ทนทาน จึงสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย นอกจากนี้แปลงตะเคียนทองยังมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบ้านวังน้ำเขียว เนื่องจากเป็นแหล่งเก็บเห็ดป่าที่สำคัญในแถบนี้ เห็ดที่เก็บได้ส่วนใหญ่จะเป็นเห็ดระโงก เห็ดตะไคเล และเห็ดคราม ในช่วงเดือนสิงหาคม – ตุลาคมของทุกปีสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นจำนวนมาก

จุดสื่อความหมายที่ 8: แปลงทดสอบสายต่างประเทศ รุ่นที่ 2

จากความสำเร็จของการทดสอบสายพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัสยูโรฟิลลารุ่นแรกที่ปลูกในปี 2533 ทางกรมป่าไม้จึงได้ทำการวิจัยทดสอบสายพันธุ์ไม้ยูคาลิปตัสยูโรฟิลลารุ่นที่ 2 ขึ้น โดยรุ่นที่ 2 นี้ ปลูกเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 และเริ่มการปรับปรุงการทดสอบอีกครั้ง เมื่อปี 2551

จุดสื่อความหมายที่ 9: ลานหินโลติง

บริเวณนี้เป็นจุดเรียนรู้ทางธรณีวิทยาที่น่าสนใจ ด้วยลักษณะของพื้นที่ที่เป็นลานหินโบราณที่มีภาพเขียนรูปร่างหน้าตาคล้ายงูยักษ์อายุกว่า 1,000 ปี และยังมีความน่าสนใจของสังคมพืชบนลานหินอีกด้วย นอกจากนี้ผาโลติงยังเป็นจุดชมวิวที่มีทิวทัศน์งดงามไม่น้อยกว่าจุดชมวิวอื่นๆ โดยรอบ โดยเฉพาะการชมพระอาทิตย์ขึ้น

จุดสื่อความหมายที่ 10: การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูโดยใช้ยูคาลิปตัส

พื้นที่แห่งนี้เดิมมีสภาพเป็นป่าดิบแล้งผสมป่าเบญจพรรณอันอุดมสมบูรณ์ แต่ถูกราษฎรบุกรุกแผ้วถางทำไร่ทำนาสำหรับหลังจันทศกสภาพป่าไปแล้ว ในปัจจุบันคณะวนศาสตร์ได้ดำเนินการปลูกป่าฟื้นฟูโดยการปลูกยูคาลิปตัสเนื่องจากเป็นพืชที่ทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี เมื่อลำต้นมีขนาดโตพอประมาณก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และทำการปลูกไม้พันธุ์ดั้งเดิมชนิดต่างๆ ทดแทนยูคาลิปตัสต่อไป

เส้นทางรุกขวิทยา - ศึกษาพรรณไม้ (dendrological nature trail)

ในพื้นที่สถานีฝึกนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว เป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะสั้น ประมาณ 1.5 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้พรรณไม้ท้องถิ่นทั้งที่เป็นไม้หายาก และไม้เด่นในพื้นที่ มากกว่า 100 ชนิด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้ในเส้นทาง

ปีบ (*Millingtonia hortensis* L. f.)

คูน (*Cassia fistula* L.)

ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G. Don)

โมกมัน (*Wrightia arborea* (Dennst.) Mabb.)

เสี้ยวป่า (*Bauhinia saccocalyx* Pierre)

- จุดสื่อความหมายที่ 1: เถาวัลย์กับคุณภาพหนุไม้
- จุดสื่อความหมายที่ 2: การฟื้นฟูป่า
- จุดสื่อความหมายที่ 3: การตัดกรองโดยสภาพแวดล้อม
- จุดสื่อความหมายที่ 4: “การกันไฟ” กับการเปลี่ยนป่า
- จุดสื่อความหมายที่ 5: สังคมป่าดิบแล้งเตี้ยมตะนอง
- จุดสื่อความหมายที่ 6: การทดแทนตามธรรมชาติ
- จุดสื่อความหมายที่ 7: ยางนา - ไม้ใหญ่แห่งป่าดิบแล้ง
- จุดสื่อความหมายที่ 8: โครงสร้างชั้นเรือนยอด
- จุดสื่อความหมายที่ 9: การเติบโตใต้เรือนยอด
- จุดสื่อความหมายที่ 10: การฟื้นฟูดโดยใชไม้ต่างกัน

เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ “พลวัตป่าเขตร้อน (tropical forest dynamics)”

ในพื้นที่สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว เป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะสั้น ประมาณ 1.8 กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของป่าเขตร้อน ผ่านโปรแกรมสื่อความหมายในเส้นทาง

ในอดีต พื้นที่สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียวเคยเป็นพื้นที่ป่าที่ถูกเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ไปเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเชิงเดี่ยวผืนใหญ่ ต่อมาได้มีการฟื้นฟูให้กลับมาเป็นป่าในระยะเวลากว่า 20 ปี จึงทำให้ในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาตินี้มีเรื่องราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของป่าหรือที่เรียกว่า “พลวัต” ที่เกิดขึ้นจากการจัดการป่าไม้ให้ผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ โดยตลอดเส้นทางสามารถเรียนรู้การปลูกป่าฟื้นฟูในพื้นที่ป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรมจากการเป็นพื้นที่เกษตรมาก่อนและได้มีการจัดการเพื่อให้ป่าสามารถฟื้นคืนสภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งดั้งเดิมได้ รวมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้เด่นของป่าดิบแล้งในภูมิภาคอีสานใต้ เช่น เคี่ยมคะนอง (*Cotylelobium lanceolatum* Craib) ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G. Don) เป็นต้น ตลอดจนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างของป่าดิบแล้งในแต่ละบริเวณที่มีลักษณะของพรรณพืชที่ต่างกันในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาตินี้

จุดสื่อความหมายที่ 1: เถาวัลย์กับคุณภาพหมูไม้

เถาวัลย์เนื้อแข็ง (lianas or woody climber) เป็นไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้แข็ง ลำต้นแข็งแรงเหมือนไม้ยืนต้น เถาวัลย์มีการดำรงชีพโดยแข่งขันกับต้นไม้ในป่า ทั้งการแย่งแย่งน้ำ อาหาร และแสงสว่าง อาศัยเกาะไม้ยืนต้นเพื่อการดำรงชีพ นอกจากนี้เถาวัลย์ยังสามารถแข่งขันกับไม้ยืนต้นเหนือพื้นดินได้ดี ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเจริญเติบโตของกล้าไม้และการรอดตายของกล้าไม้ ส่งผลให้การทดแทนตามธรรมชาติเป็นไปอย่างยากลำบาก และอาจส่งผลให้ป่าเสื่อมโทรมลงในอนาคต

จุดสื่อความหมายที่ 2: การฟื้นฟูป่า

การฟื้นฟูป่า (forest restoration) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ระบบนิเวศที่ถูกรบกวนฟื้นคืนกลับมา มีความหลากหลายทางชีวภาพใกล้เคียงกับระบบนิเวศดั้งเดิม (original ecosystem) บริเวณนี้แต่เดิมมีการทำการเกษตรมาทำให้ระบบนิเวศป่าเบญจพรรณสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ต่อมาได้มีการนำไม้สักมาปลูกในพื้นที่เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า

จุดสื่อความหมายที่ 3: การคัดกรองโดยสภาพแวดล้อม

สวนรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่ปลูกเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2545 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติห้วยลาน เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไผ่นานาชาติปลูกไว้เพื่อการศึกษาวิจัย ขยายพันธุ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ

จุดสื่อความหมายที่ 4: “การกันไฟ” กับการเปลี่ยนป่า

ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ เป็นระบบนิเวศป่าไม้ที่มีความจำเป็นต้องมีไฟเกิดขึ้นเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาสภาพป่าที่เรียกว่า “ระบบนิเวศพึ่งไฟ” (fire-dependent ecosystem) บริเวณนี้เป็นพื้นที่แนวเชื่อมต่อ (transition zone) ระหว่างป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง เมื่อมีการควบคุมไฟป่ามาเป็นระยะเวลานานไม่น้อยกว่า 20 ปี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าจากป่าที่มีโครงสร้างเป็นป่าโปร่งประกอบด้วยพันธุ์ไม้ป่าเบญจพรรณ ปัจจุบันเริ่มปรากฏไม้พื้นล่างในกลุ่มพันธุ์ไม้ของป่าดิบแล้งขึ้นแทน

จุดสื่อความหมายที่ 5: สังคมป่าดิบแล้งเดียมตะนอง

เคี่ยมตะนอง (*Shorea henryana* Pierre) เป็นชนิดพันธุ์ที่อยู่ในไม้วงศ์ยาง (DIPTEROCARPACEAE) และเป็นพันธุ์ไม้เด่นในป่าดิบแล้งของภูมิภาคนี้ มักกระจายตัวในบริเวณพื้นที่ลาดชัน หรือบริเวณที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำ เป็นไม้ต้นระดับชั้นเรือนยอด สูงถึง 50 เมตร เคี่ยมตะนองเป็นไม้ที่ต้องการแสงมาก หากแต่เป็นไม้ที่ไมทนร่ม ฉะนั้นการสืบต่อพันธุ์จำเป็นต้องเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นช่องว่างหรือพื้นที่เปิดโล่ง เนื่องจากกล้าไม้เคี่ยมตะนองไม่สามารถเติบโตในพื้นที่ที่มีแสงน้อย จึงมักไม่พบเห็นกล้าไม้และไม้รุ่นของเคี่ยมตะนองกระจายอยู่ใต้ร่มเรือนยอดบนพื้นป่าทั่วไป

จุดสื่อความหมายที่ 6: การทดแทนตามธรรมชาติ

การเกิดไม้นานกล้าในพื้นที่บริเวณนี้ เป็นการเปิดช่องว่างเรือนยอดไม้ทำให้แสงส่องถึงพื้นป่าและเป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของกล้าไม้ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ รวมถึงลูกไม้จากไม้ใหญ่ในบริเวณใกล้เคียงสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้ ซึ่งเป็นการทดแทนที่เกิดขึ้นในช่องว่างของป่า (forest gap) การทดแทนในลักษณะนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในป่าเขตร้อนที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพลวัตทางประชากรของไม้ต้นในช่องว่างที่เกิดขึ้นในป่า

จุดสื่อความหมายที่ 7: ยางนา - ไม้ใหญ่แห่งป่าดิบแล้ง

ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G.) ไม้วงศ์ยาง (DIPTEROCARPACEAE) อยู่ในสกุล *Dipterocarpus* เป็นไม้ต้นมีขนาดสูงใหญ่ อาจสูงถึง 50 เมตร ลำต้นเปลาตรง และเป็นไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ต้นยางนามีขนาดใหญ่ 6 คนโอบ เติบโตอยู่บริเวณริมลำห้วยสภาพพื้นที่ที่ดินมีอินทรีวัดลูก่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีความชื้นปานกลาง ในบริเวณนี้จะเห็นไม้ยางนาทั้ง 3 ชั้นอายุ (ไม้ต้นเต็มวัย ไม้รุ่น และกล้าไม้) แสดงถึงการทดแทนตามธรรมชาติ

จุดสื่อความหมายที่ 8: โครงสร้างชั้นเรือนยอด

โครงสร้างชั้นเรือนยอด (canopy layer) เป็นการกระจายทางด้านตั้งของสังคมพืช เกิดจากการจัดตัวของพรรณไม้ตามความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อม โดยทั่วไปชั้นเรือนยอดสามารถแบ่งได้เป็นชั้นหลักๆ ประกอบด้วย เรือนยอดชั้นบน (top canopy) เป็นไม้ต้นของป่าชนิดต่างๆ จะมีความสูงแตกต่างกัน เรือนยอดชั้นรอง (middle canopy) และเรือนยอดชั้นล่าง (understory) เป็นชั้นของไม้พุ่ม ไม้รุ่น รวมถึงกล้าไม้

จุดสื่อความหมายที่ 9: การเติบโตใต้เรือนยอด

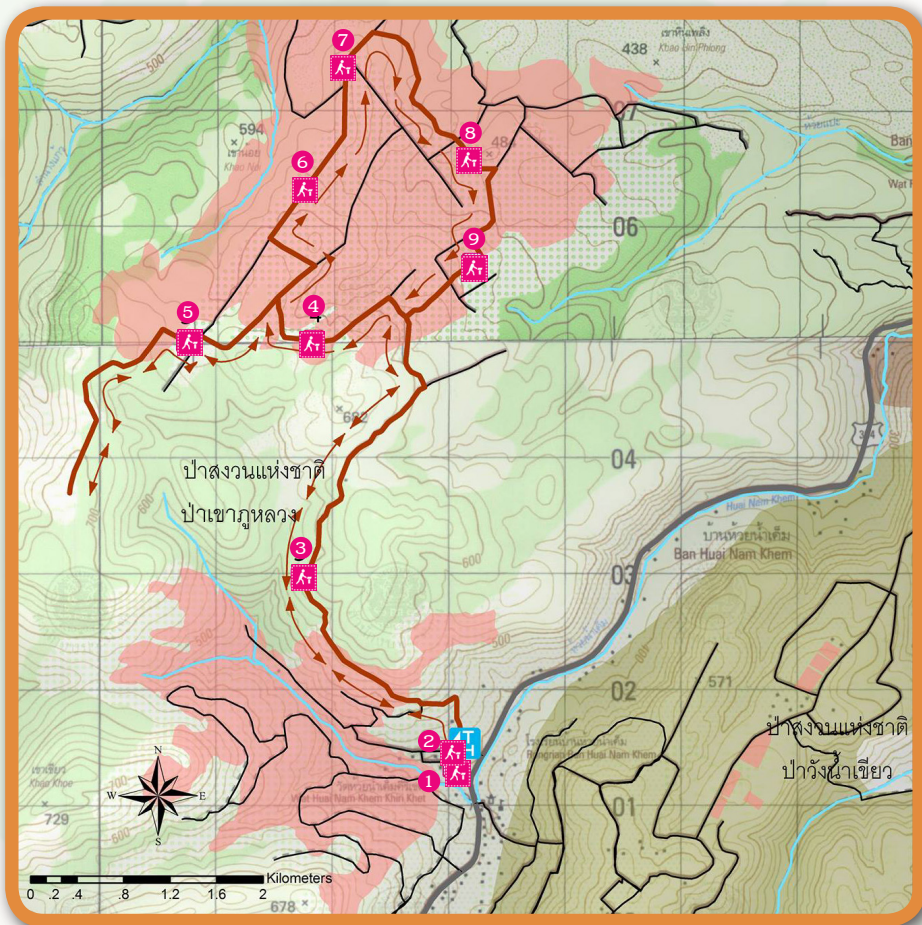
พืชมีการตอบสนองต่อแสงที่แตกต่างกัน พืชบางชนิดอยู่ในกลุ่มพืชทนร่ม (shade tolerance) สามารถเติบโตภายใต้เรือนยอดของไม้อื่นที่ขึ้นปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น และพืชบางชนิดอยู่ในกลุ่มไม่ทนร่ม (shade intolerance) มีความต้องการแสงมากในการเติบโต ตะเคียนทองเป็นพืชไม่ทนร่ม ต้องการแสงมากในการเติบโต ทำให้ต้นตะเคียนทองที่ขึ้นบริเวณที่โล่งเจริญเติบโตค่อนข้างดีกว่าตะเคียนทองที่ปลูกภายใต้เรือนยอดสวนป่ายูคาลิปตัส

จุดสื่อความหมายที่ 10: การฟื้นฟูโดยใช้ไม้ต่างถิ่น

การฟื้นฟูป่าด้วยการปลูกพันธุ์ไม้เบิกนำที่เป็นไม้โตเร็วแต่ไม่ใช่ไม้รุกรานช่วยให้การฟื้นคืนสภาพป่าดั้งเดิมเกิดได้เร็วขึ้นเนื่องจากไม้โตเร็วจะช่วยปรับเปลี่ยนปัจจัยแวดล้อมให้มีสภาพใกล้เคียงกับป่าดั้งเดิม ช่วยให้พันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ทนร่มเข้ามาตั้งตัวและยึดครองพื้นที่ได้มากขึ้น ไม้เบิกนำที่นิยมนำมาใช้ในการปลูกป่าฟื้นฟู ได้แก่ กระถินณรงค์ กระถินเทพา และยูคาลิปตัส อย่างไรก็ตามไม้โตเร็วทั้งสามชนิดดังกล่าวต้องมีการถูกกำจัดออกเนื่องจากเป็นไม้ต่างถิ่น (exotic species) ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเพื่อการฟื้นฟูป่ากลับสู่สภาพธรรมชาติดั้งเดิม (forest restoration)

เส้นทางจักรยาน “การป่าไม้ไทย งานวิจัยเพื่ออนาคต”

จุดสื่อความหมายที่ 1: แปลงกระถิ่นนครดงดงผสม

จุดสื่อความหมายที่ 2: กิจกรรมการผลิตกล้า

จุดสื่อความหมายที่ 3: จุดชมวิวกิโลเมตรที่ 1

จุดสื่อความหมายที่ 4: แปลงปลูกกระถิ่นเทพาประตู พะยูง ปี 2528 - จุดเริ่มแรกของการฟื้นฟูป่า

จุดสื่อความหมายที่ 5: แปลงปลูกไม้พื้นเมืองภายใต้ร่มเงาไม้กระถิ่นเทพา

จุดสื่อความหมายที่ 6: แปลงรวมพันธุ์ไม้สกุลยูคาลิปตัส และกระถิ่น ปี 2529

จุดสื่อความหมายที่ 7: จุดชมวิวดอย 2

จุดสื่อความหมายที่ 8: แปลงฟื้นฟูป่าโดยใช้ไม้ยูคาลิปตัสและกระถิ่นยักษ์ในสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

จุดสื่อความหมายที่ 9: แปลงปลูกพันธุ์ไม้พื้นเมืองเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

เส้นทางจักรยาน “การป่าไม้ไทย งานวิจัยเพื่ออนาคต”

เป็นเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้การจัดการป่าไม้ผ่านแปลงทดลองต่างๆ ในพื้นที่สถานีวนวัฒนวิจัยสระแก้ว ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร เส้นทางจักรยานนี้สะท้อนถึงความพยายามของกรมป่าไม้ที่จะฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมอันเป็นผลของการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์เพื่อทำการเกษตร โดยการปลูกสร้างสวนป่า และการทดลองทางด้านวนวัฒนวิธีต่างๆ เช่น การปลูกกระถินเทพา ประดู่ พะยูง ในปี พ.ศ. 2528 เป็นแปลงเริ่มแรกของการฟื้นฟูป่า การฟื้นฟูป่าโดยใช้ไม้ยูคาลิปตัส กระถินยักษ์ การปลูกไม้พื้นเมืองภายใต้ร่มเงาไม้กระถินเทพา เพื่อเพิ่มความหลากหลายของพันธุ์ไม้พื้นเมืองโดยวิธีการจัดการทางวนวัฒนวิจัย อีกทั้งยังมีแปลงทดลองการคัดเลือกแม่ไม้ แปลงทดลองไม้พลังงาน ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคต

จุดสื่อความหมายที่ 1: แปลงกระถินณรงค์ปลูกผสม

แปลงกระถินณรงค์ปลูกผสม ปลูกเมื่อปี 2541 เป็นแปลงที่รวบรวมสายต้นกระถินณรงค์ปลูกผสม ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้ว โดยการนำแม่ไม้จาก 3 แหล่ง ได้แก่ - Northern territory, Queensland และ Papua New Guinea ที่มีลักษณะดีทั้งด้านการเติบโต และรูปทรงที่เปลาตรง นำมาผสมข้ามต้น ปัจจุบัน ได้ทำการขยายพันธุ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปลูกเป็นไม้เศรษฐกิจที่เพิ่มรายได้จากการปลูกป่า

จุดสื่อความหมายที่ 2: กิจกรรมการผลิตกล้า

สถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการผลิตกล้าไม้ที่มีคุณภาพ การผลิตกล้าไม้ของสถานีวนวัฒนวิจัยสะแกราช แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- การผลิตกล้าไม้จากเมล็ด โดยคัดเลือกแม่ไม้ที่มีคุณภาพ และทำการเก็บเมล็ดเพื่อเพาะชำให้ได้กล้าไม้ที่มีคุณภาพ โดยกล้าไม้ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ป่าพื้นเมือง เช่น ยางนา ตะเคียนทอง เคี่ยม มะขามป้อม เป็นต้น
- การผลิตกล้าไม้โดยวิธีการปักชำ ซึ่งจะทำได้กล้าไม้ที่มีลักษณะดีเหมือนต้นแม่ และได้กล้าไม้ในปริมาณมาก กล้าไม้ที่ทำการปักชำ ได้แก่ กระถินณรงค์ปลูกผสม และ ยูคาลิปตัส
- การผลิตกล้าไม้โดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของกล้าไม้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการทดลองหาสูตรอาหารและเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการผลิตกล้าไม้ที่หายาก และมีความสำคัญ

จุดสื่อความหมายที่ 3: จุดชมวิวกิโลเมตรที่ 1

ภูมิทัศน์ที่มองเห็นจากจุดชมวิวกิโลเมตรที่ 1 เป็นภาพสะท้อนความสำเร็จของการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าสะแกราช ซึ่งเดิมเป็นทุ่งหญ้าและพื้นที่ที่ผ่านการทำเกษตรเข้มข้น โดยปลูกไม้โตเร็ว เช่น กระถินณรงค์ กระถินเทพา และยูคาลิปตัส เพื่อให้พื้นที่ฟื้นคืนความสมบูรณ์อย่างรวดเร็ว โดยจะมองเห็นแนวของป่าปลูกด้านล่าง และพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่อยู่ด้านบน

จุดสื่อความหมายที่ 4: แปลงปลูกกระถินเทพาประดู่ พะยุง ปี 2528

จุดเริ่มแรกของการฟื้นฟูป่า

แปลงปลูกกระถินเทพา ประดู่ พะยุง ปี 2528 เป็นแปลงเริ่มแรกของการฟื้นฟูป่า เป็นแปลงปลูกที่ปลูกผสมไม้โตเร็ว และไม้โตช้าที่มีค่าทางเศรษฐกิจ โดยปลูกเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งได้มีการศึกษาการเติบโต และการขึ้นทดแทนของพันธุ์ไม้พื้นเมืองเดิม หลังจากที่ทำการปลูกไปแล้ว โดยจะเห็นการขึ้นทดแทนของพันธุ์ไม้เดิมจากแม่ไม้ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ยางแดง และเคี่ยม เป็นต้น

จุดสื่อความหมายที่ 5: แปลงปลูกไม้พื้นเมืองภายใต้ร่มเงาไม้กระถินเทพา

เป็นแปลงที่นำเอาพันธุ์ไม้พื้นเมืองมาใช้เพื่อเพิ่มความหลากหลายของพันธุ์ไม้พื้นเมือง โดยใช้การตัดขยายระยะ เพื่อเปิดแสงภายใต้ร่มเงาไม้กระถินเทพา และปลูกไม้พื้นเมืองเดิมในพื้นที่ ได้แก่ ตะเคียนหิน ตะเคียนทอง และแดง แทรกในช่องว่าง เป็นการช่วยให้ไม้พื้นเมืองมีการเติบโตทดแทนได้ดี อีกทั้งเป็นการเพิ่มความหลากหลายของไม้มีค่า ซึ่งในอนาคตจะขึ้นมาทดแทนไม้กระถินเทพาที่ตายลง

จุดสื่อความหมายที่ 6: แปลงรวมพันธุ์ไม้สกุลยูคาลิปตัส และกระถิน ปี 2529

แปลงรวมพันธุ์ไม้สกุลยูคาลิปตัส และกระถิน ปี 2529 เป็นแปลงที่รวบรวมพันธุ์ไม้ในสกุลยูคาลิปตัส และกระถิน ที่มีความหลากหลายสามารถใช้ในการศึกษาลักษณะของพันธุ์ไม้สกุลดังกล่าว และเป็นแหล่งแม่ไม้เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์

จุดสื่อความหมายที่ 7: จุดชมวิวหอดอย 2

หอดอยนี้สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังไฟฟ้า มีความสูงประมาณ 20 เมตร ซึ่งเป็นระดับความสูงเหนือเรือนยอด สนับสนุนงบประมาณการก่อสร้างจากโครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น (JICA) ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2525 นอกจากนี้จะเป็นจุดเฝ้าระวังไฟฟ้าแล้ว หอดอยแห่งนี้ยังเป็นจุดชมวิว 360 องศา ที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของสถานีวิจัยสะแกกราชได้โดยรอบและเลยไปจนถึงพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติห้วยลาน

จุดสื่อความหมายที่ 8: แปลงฟื้นฟูป่าโดยใช้ไม้ยูคาลิปตัสและกระถินยักษ์ ในสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

เป็นแปลงที่มีลักษณะดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและมีหินกรวดผสม ทำให้ยากต่อการปลูกป่าโดยใช้พันธุ์ไม้ทั่วไป การปลูกเพื่อฟื้นฟูในพื้นที่ที่มีลักษณะแบบนี้นิยมปลูกไม้ยูคาลิปตัส และกระถินยักษ์ เนื่องจากมีคุณสมบัติที่สามารถเติบโต และฟื้นฟูสภาพดังกล่าวได้ดี แต่ความอุดมสมบูรณ์ก็ยังไม่เทียบเท่ากับพื้นที่อื่นๆ

จุดสื่อความหมายที่ 9: แปลงปลูกพันธุ์ไม้พื้นเมืองเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

เป็นแปลงปลูก ปี 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่มีความสำคัญทั้งในด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางนา ตะเคียนหิน ตะเคียนทอง แดง พะยอม มะขามป้อม โดยปลูกเป็นแปลงแต่ละชนิดแยกกันในรูปแบบปลูกผสมแยกชนิดของไม้ชั้นอายุเดียว

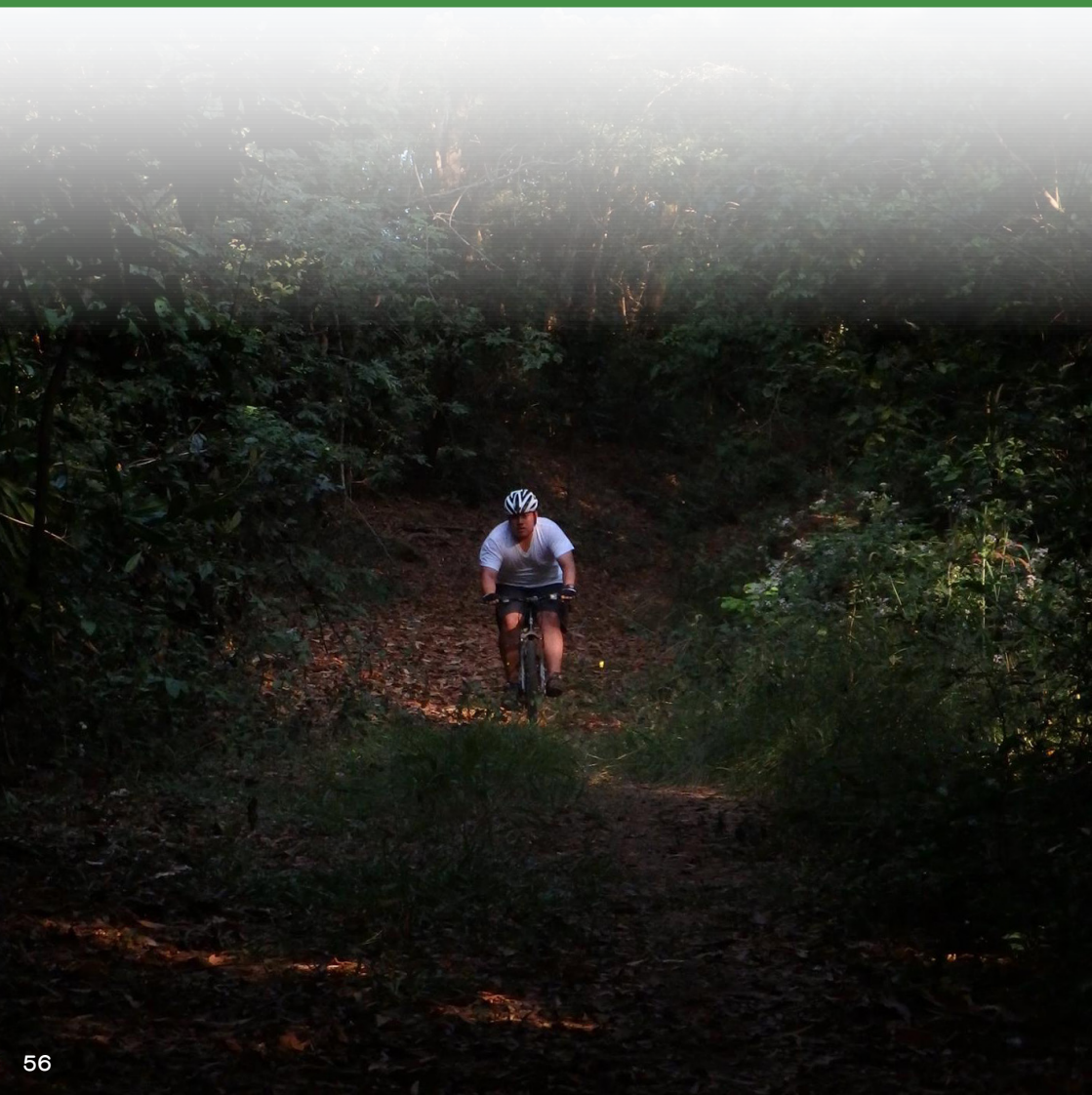
ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจาก

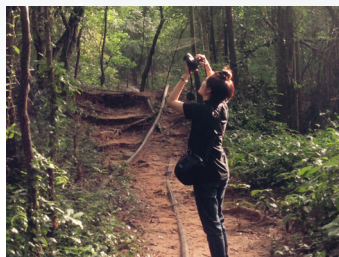
คุณดุริยะ สดภาพร

หัวหน้าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิจัยป่าไม้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

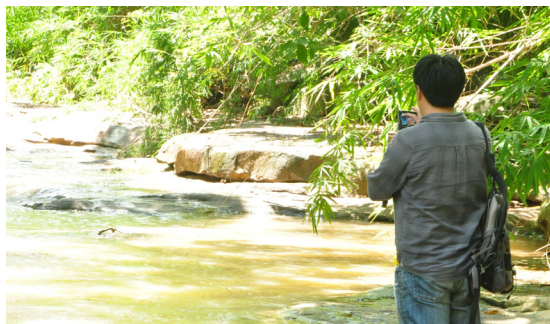

WANG NAM KHIAO

DISCOVER

สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครราชสีมา
ที่ตั้ง เลขที่1/7 อาคารเฉลิมพระเกียรติชั้น 2 ถนนกำแพงสงคราม
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ 0-4425-2444

องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมทรัพย์
ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา 30370
โทรศัพท์ 0-4496-7008

สถานีฝึกนิสิตวนาศาสตร์วังน้ำเขียว
ที่ตั้ง ถนนทางหลวงหมายเลข 304 ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด
นครราชสีมา 30370
โทรศัพท์ 08-2187-6998 (หัวหน้าสถานีฝึกนิสิตวนาศาสตร์วังน้ำเขียว)

ศูนย์ประสานงานป่าสาธิต คณะวนศาสตร์
ที่ตั้ง คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2579-0170

อุทยานแห่งชาติทับลาน
ที่ตั้ง 520 ม.1 ถนนสาย 304 กบินทร์บุรี - ปักธงชัย ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี
จังหวัดปราจีนบุรี 25220
โทรศัพท์ 0-3748-6771

สถานีวนวัฒนวิจัยสระแกรซ
ที่ตั้ง สถานีวนวัฒนวิจัยสระแกรซ ตำบลอุดมทรัพย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
30370
โทรศัพท์ 09-2246-2980 (หัวหน้าสถานีวนวัฒนวิจัยสระแกรซ)

สวนป่าปักธงชัย แปลงวังน้ำเขียว
ที่ตั้ง สำนักงานสวนป่าด่านขุนทด หมู่ 1 ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัด
นครราชสีมา 30210
โทรศัพท์ 0-4424-9268

Sustainable Forest Sustainability for Life

สถานีฝักนิสิตวนศาสตร์วังน้ำเขียว

หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (เขามะค่า)

สถานีวิจัยระบบนิเวศเกษตร

สวนป่าปอทองชัย (แปลงวังน้ำเขียว)

ตำบลอัมพรมหารักษ์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา